ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദ്വിതീയസ്കന്ധേ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദ്വിതീയസ്കന്ധേ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ ॥

ബ്രഹ്മോവാച

വാചാം വഹ്നേർമുഖം ക്ഷേത്രം ഛന്ദസാം സപ്ത ധാതവഃ।
ഹവ്യകവ്യാമൃതാന്നാനാം ജിഹ്വാ സർവരസസ്യ ച ॥ **1** ॥

സർവാസൂനാം ച വായോശ്ച തന്നാസേ പരമായനേ।
അശ്വിനോരോഷധീനാം ച ഘ്രാണോ മോദപ്രമോദയോഃ ॥ **2** ॥

രൂപാണാം തേജസാം ചക്ഷുർദിവഃ സൂർയസ്യ ചാക്ഷിണീ।
കർണൗ ദിശാം ച തീർഥാനാം ശ്രോത്രമാകാശശബ്ദയോഃ।
തദ്ഗാത്രം വസ്തുസാരാണാം സൗഭഗസ്യ ച ഭാജനം ॥ **3** ॥

ത്വഗസ്യ സ്പർശവായോശ്ച
    സർവമേധസ്യ ചൈവ ഹി।
രോമാൺയുദ്ഭിജ്ജജാതീനാം
    യൈർവാ യജ്ഞസ്തു സംഭൃതഃ ॥ **4** ॥

കേശശ്മശ്രുനഖാൻയസ്യ ശിലാലോഹാഭ്രവിദ്യുതാം।
ബാഹവോ ലോകപാലാനാം പ്രായശഃ ക്ഷേമകർമണാം ॥ **5** ॥

വിക്രമോ ഭൂർഭുവഃ സ്വശ്ച ക്ഷേമസ്യ ശരണസ്യ ച।
സർവകാമവരസ്യാപി ഹരേശ്ചരണ ആസ്പദം ॥ **6** ॥

അപാം വീർയസ്യ സർഗസ്യ പർജന്യസ്യ പ്രജാപതേഃ।
പുംസഃ ശിശ്ന ഉപസ്ഥസ്തു പ്രജാത്യാനന്ദനിർവൃതേഃ ॥ **7** ॥

പായുർയമസ്യ മിത്രസ്യ പരിമോക്ഷസ്യ നാരദ।
ഹിംസായാ നിരൃതേർമൃത്യോർനിരയസ്യ ഗുദഃ സ്മൃതഃ ॥ **8** ॥

പരാഭൂതേരധർമസ്യ തമസശ്ചാപി പശ്ചിമഃ।
നാഡ്യോ നദനദീനാം തു ഗോത്രാണാമസ്ഥിസംഹതിഃ ॥ **9** ॥

അവ്യക്തരസസിന്ധൂനാം ഭൂതാനാം നിധനസ്യ ച।
ഉദരം വിദിതം പുംസോ ഹൃദയം മനസഃ പദം ॥ **10** ॥

ധർമസ്യ മമ തുഭ്യം ച കുമാരാണാം ഭവസ്യ ച।
വിജ്ഞാനസ്യ ച സത്ത്വസ്യ പരസ്യാത്മാ പരായണം ॥ **11** ॥

അഹം ഭവാൻ ഭവശ്ചൈവ ത ഇമേ മുനയോഽഗ്രജാഃ।
സുരാസുരനരാ നാഗാഃ ഖഗാ മൃഗസരീസൃപാഃ ॥ **12** ॥

ഗന്ധർവാപ്സരസോ യക്ഷാ രക്ഷോഭൂതഗണോരഗാഃ।
പശവഃ പിതരഃ സിദ്ധാ വിദ്യാധ്രാശ്ചാരണാ ദ്രുമാഃ ॥ **13** ॥

അന്യേ ച വിവിധാ ജീവാ ജലസ്ഥലനഭൗകസഃ।
ഗ്രഹർക്ഷകേതവസ്താരാസ്തഡിതഃ സ്തനയിത്നവഃ ॥ **14** ॥

സർവം പുരുഷ ഏവേദം ഭൂതം ഭവ്യം ഭവച്ച യത്।
തേനേദമാവൃതം വിശ്വം വിതസ്തിമധിതിഷ്ഠതി ॥ **15** ॥

സ്വധിഷ്ണ്യം പ്രതപൻ പ്രാണോ ബഹിശ്ച പ്രതപത്യസൗ।
ഏവം വിരാജം പ്രതപംസ്തപത്യന്തർബഹിഃ പുമാൻ ॥ **16** ॥

സോഽമൃതസ്യാഭയസ്യേശോ മർത്യമന്നം യദത്യഗാത്।
മഹിമൈഷ തതോ ബ്രഹ്മൻ പുരുഷസ്യ ദുരത്യയഃ ॥ **17** ॥

പാദേഷു സർവഭൂതാനി പുംസഃ സ്ഥിതിപദോ വിദുഃ।
അമൃതം ക്ഷേമമഭയം ത്രിമൂർധ്നോഽധായി മൂർധസു ॥ **18** ॥

പാദാസ്ത്രയോ ബഹിശ്ചാസന്നപ്രജാനാം യ ആശ്രമാഃ।
അന്തസ്ത്രിലോക്യാസ്ത്വപരോ ഗൃഹമേധോഽബൃഹദ്വ്രതഃ ॥ **19** ॥

സൃതീ വിചക്രമേ വിഷ്വങ് സാശനാനശനേ ഉഭേ।
യദവിദ്യാ ച വിദ്യാ ച പുരുഷസ്തൂഭയാശ്രയഃ ॥ **20** ॥

യസ്മാദണ്ഡം വിരാഡ് ജജ്ഞേ ഭൂതേന്ദ്രിയഗുണാത്മകഃ।
തദ് ദ്രവ്യമത്യഗാദ് വിശ്വം ഗോഭിഃ സൂർയ ഇവാതപൻ ॥ **21** ॥

യദാസ്യ നാഭ്യാന്നലിനാദഹമാസം മഹാത്മനഃ।
നാവിദം യജ്ഞസംഭാരാൻ പുരുഷാവയവാദൃതേ ॥ **22** ॥

തേഷു യജ്ഞസ്യ പശവഃ സവനസ്പതയഃ കുശാഃ।
ഇദം ച ദേവയജനം കാലശ്ചോരുഗുണാൻവിതഃ ॥ **23** ॥

വസ്തൂൻയോഷധയഃ സ്നേഹാ രസലോഹമൃദോ ജലം।
ഋചോ യജൂംഷി സാമാനി ചാതുർഹോത്രം ച സത്തമ ॥ **24** ॥

നാമധേയാനി മന്ത്രാശ്ച ദക്ഷിണാശ്ച വ്രതാനി ച।
ദേവതാനുക്രമഃ കൽപഃ സങ്കൽപസ്തന്ത്രമേവ ച ॥ **25** ॥

ഗതയോ മതയഃ ശ്രദ്ധാ പ്രായശ്ചിത്തം സമർപണം।
പുരുഷാവയവൈരേതേ സംഭാരാഃ സംഭൃതാ മയാ ॥ **26** ॥

ഇതി സംഭൃതസംഭാരഃ പുരുഷാവയവൈരഹം।
തമേവ പുരുഷം യജ്ഞം തേനൈവായജമീശ്വരം ॥ **27** ॥

തതസ്തേ ഭ്രാതര ഇമേ പ്രജാനാം പതയോ നവ।
അയജൻ വ്യക്തമവ്യക്തം പുരുഷം സുസമാഹിതാഃ ॥ **28** ॥

തതശ്ച മനവഃ കാലേ ഈജിരേ ഋഷയോഽപരേ।
പിതരോ വിബുധാ ദൈത്യാ മനുഷ്യാഃ ക്രതുഭിർവിഭും ॥ **29** ॥

നാരായണേ ഭഗവതി തദിദം വിശ്വമാഹിതം।
ഗൃഹീതമായോരുഗുണഃ സർഗാദാവഗുണഃ സ്വതഃ ॥ **30** ॥

സൃജാമി തന്നിയുക്തോഽഹം ഹരോ ഹരതി തദ്വശഃ।
വിശ്വം പുരുഷരൂപേണ പരിപാതി ത്രിശക്തിധൃക് ॥ **31** ॥

ഇതി ത്വേഽഭിഹിതം താത യഥേദമനുപൃച്ഛസി।
നാന്യദ്ഭഗവതഃ കിഞ്ചിദ്ഭാവ്യം സദസദാത്മകം ॥ **32** ॥

ന ഭാരതീ മേഽംഗ മൃഷോപലക്ഷ്യതേ
ന വൈ ക്വചിൻമേ മനസോ മൃഷാ ഗതിഃ।
ന മേ ഹൃഷീകാണി പതന്ത്യസത്പഥേ
യൻമേ ഹൃദൗത്കംഠ്യവതാ ധൃതോ ഹരിഃ ॥ **33** ॥

സോഽഹം സമാമ്നായമയസ്തപോമയഃ
പ്രജാപതീനാമഭിവന്ദിതഃ പതിഃ।
ആസ്ഥായ യോഗം നിപുണം സമാഹിത -
സ്തം നാധ്യഗച്ഛം യത ആത്മസംഭവഃ ॥ **34** ॥

നതോഽസ്മ്യഹം തച്ചരണം സമീയുഷാം
ഭവച്ഛിദം സ്വസ്ത്യയനം സുമംഗലം।
യോ ഹ്യാത്മമായാവിഭവം സ്മ പർയഗാദ്
യഥാ നഭഃ സ്വാന്തമഥാപരേ കുതഃ ॥ **35** ॥

നാഹം ന യൂയം യദൃതാം ഗതിം വിദു -
ർന വാമദേവഃ കിമുതാപരേ സുരാഃ।

തൻമായയാ മോഹിതബുദ്ധയസ്ത്വിദം
വിനിർമിതം ചാത്മസമം വിചക്ഷ്മഹേ ॥ **36** ॥

യസ്യാവതാരകർമാണി ഗായന്തി ഹ്യസ്മദാദയഃ ।
ന യം വിദന്തി തത്ത്വേന തസ്മൈ ഭഗവതേ നമഃ ॥ **37** ॥

സ ഏഷ ആദ്യഃ പുരുഷഃ കൽപേ കൽപേ സൃജത്യജഃ ।
ആത്മാഽഽത്മൻയാത്മനാഽഽത്മാനം സംയച്ഛതി ച പാതി ച ॥ **38** ॥

വിശുദ്ധം കേവലം ജ്ഞാനം പ്രത്യക് സമ്യഗവസ്ഥിതം ।
സത്യം പൂർണമനാദ്യന്തം നിർഗുണം നിത്യമദ്വയം ॥ **39** ॥

ഋഷേ വിദന്തി മുനയഃ പ്രശാന്താത്മേന്ദ്രിയാശയാഃ ।
യദാ തദേവാസത്തർകൈസ്തിരോധീയേത വിപ്ലുതം ॥ **40** ॥

ആദ്യോഽവതാരഃ പുരുഷഃ പരസ്യ
കാലഃ സ്വഭാവഃ സദസൻമനശ്ച ।
ദ്രവ്യം വികാരോ ഗുണ ഇന്ദ്രിയാണി
വിരാട് സ്വരാട് സ്ഥാസ്നു ചരിഷ്ണു ഭൂമ്നഃ ॥ **41** ॥

അഹം ഭവോ യജ്ഞ ഇമേ പ്രജേശാ
ദക്ഷാദയോ യേ ഭവദാദയശ്ച ।
സ്വർലോകപാലാഃ ഖഗലോകപാലാ
നൃലോകപാലാസ്തലലോകപാലാഃ ॥ **42** ॥

ഗന്ധർവവിദ്യാധരചാരണേശാ
യേ യക്ഷരക്ഷോരഗനാഗനാഥാഃ ।
യേ വാ ഋഷീണാമൃഷഭാഃ പിതൃണാം
ദൈത്യേന്ദ്രസിദ്ധേശ്വരദാനവേന്ദ്രാഃ ।

അൻയേ ച യേ പ്രേതപിശാചഭൂത -
കൂഷ്മാണ്ഡയാദോമൃഗപക്ഷ്യധീശാഃ ॥ **43** ॥

യത് കിം ച ലോകേ ഭഗവൻമഹസ്വ -
ദോജഃസഹസ്വദ് ബലവത് ക്ഷമാവത് ।
ശ്രീഹ്രീവിഭൂത്യാത്മവദദ്ഭുതാർണം
തത്ത്വം പരം രൂപവദസ്വരൂപം ॥ **44** ॥

പ്രാധാൻയതോ യാന്യുഷ ആമനന്തി
ലീലാവതാരാൻ പുരുഷസ്യ ഭൂമ്നഃ ।
ആപീയതാം കർണകഷായശോഷാ -
നനുക്രമിഷ്യേ ത ഇമാൻ സുപേശാൻ ॥ **45** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ദ്വിതീയസ്കന്ധേ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ ॥